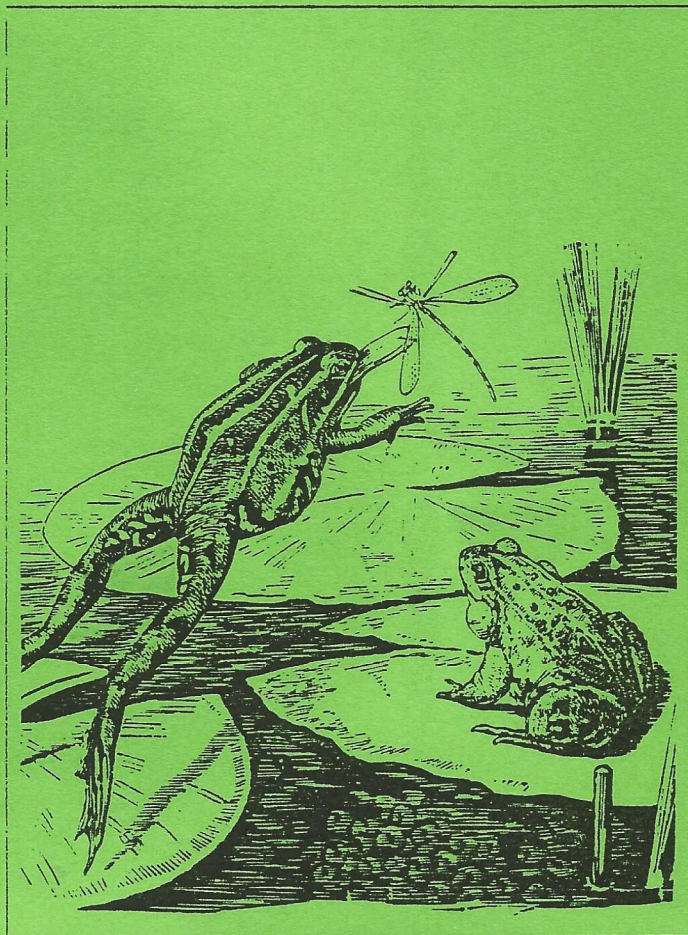

IVN

vereniging voor natuur- en milieueducatie

Ratelaar

*contactblad
afd. Grootegast e.o.
lente 1992*

IVN-Afdeling Grootegast e.o.

Bestuur.

Voorzitter : D. Heukers
Langeweg 25
9861 GA Grootegast
05946-12595

Secretaris : J. Mulder
Golden Raand 3
9821 TK Oldekerk
05940-5459

Penningmeester : J. Broeklander
Golden Raand 3
9821 TK Oldekerk
05940-5459

Leden : T. Heukers
Renkemastraat 4
9863 PR Doezum
05946-13336
: J. Pool
Bensmastraat 3
9865 BE Opende
05946-59885
: T. Renkema
Hoofdstraat 155
9861 AE Grootegast
05946-12324
: B. van der Woude
Centrumweg 5
9865 BA Opende
05946-58294

Bankrelatie : RABOBANK reknr. 32.37.07.173
t.n.v. IVN-afd Grootegast
p/a penningmeester.

Contributie : Donateurs - f.10,- (minimaal)
Leden - f.15,- (minimaal)

Beste IVN-ers.

Het doet mij veel genoegen om een kort voorwoord te kunnen schrijven in het eerste contactblad "Ratelaar" van het IVN., afdeling Grootegast en omstreken. Mijn droom is werkelijkheid geworden.

Door een bestuursverandering hebben we er 2 'computer-deskundigen' bij gekregen in het bestuur, anders was dit contactblad niet bij u op de maten gevallen. Hulde aan deze 2 mensen Jeroen en Janet.

Door dit contactblad, de naam zegt het al, staan we iets dichterbij de leden, dit om u zoveel mogelijk op de activiteiten die er in onze vereniging worden ontplooid te betrekken en om u een beeld te geven van de mogelijkheden die worden geboden.

De eerste grote actie 'zwerfvuil' was een groot succes.

Wij hopen dat u de activiteiten-agenda goed doorleest en dat wij u dan op 6 mei 1992 in de 'Herberg in de Grootte Gast' in grote getale mogen ontvangen.

Dit mag u als echte IVN-er niet missen, zo'n prachtig programma.

Ik hoop dat dit contactblad aan het doel waarvoor hij is samengesteld zal beantwoorden.

De voorzitter,
D. Heukers.

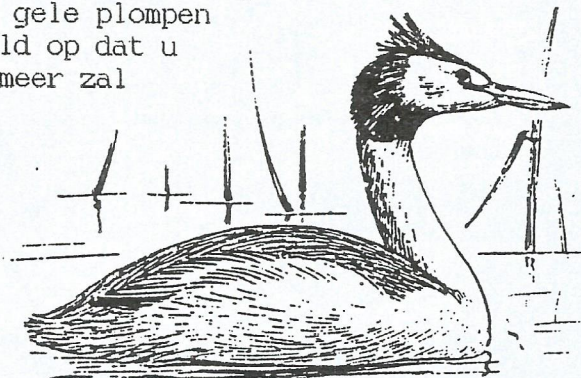

De fuut.

Op tochten langs kanalen e.d. hier in de buurt, zult u misschien de fuut wel eens hebben gezien. Futen zijn bij uitstek watervogels, ze brengen hun hele leven door op het water, zowel overdag als 's avonds.

Het drijvende nest, dat bestaat uit een hoopje half-rotte rietstengels, is moeilijk te vinden, want het valt temidden van de waterplanten vrijwel niet op. De groenachtige-witte eieren worden met een laagje modder en plantenresten bedekt. Het is een hele toer om een fuut van dichtbij te bekijken. Zodra hij u ziet duikt hij onder om 40, 50 meter verder weer boven te komen.

Houdt u zich echter een beetje schuil, dan is de kans groot, dat u op een goede dag een paartje futen van korte afstand rustig kunt waarnemen. Let dan op hun mooie kuif en op de mooie halskraag, op de twee witte banden op de vleugels, en op de bloedrode ogen en donkerder snavel. Misschien treft u het en kunt u zien hoe het mannetje, al buigend met kop en hals, in sierlijke bogen om het vrouwtje heenzwemt. Om haar te tonen dat hij een volleerd zwemmer is, laat hij zich van tijd tot tijd dieper zinken, zodat alleen z'n kop nog boven water uitsteekt. Al dit vertoon dient om het vrouwtje gunstig te stemmen. Slaagt het mannetje hierin, dan wordt kort daarna met de nestbouw begonnen en enkele weken later zullen uit de eieren 3 tot 5 jongen geboren worden. Gaat u tegen die tijd nog eens terug naar dezelfde plek. Als u geluk heeft, ziet u hoe de kleintjes op moeders rug, gedeeltelijk veilig weggekropen tussen het dichte verenpak een tochtje over de plas maken. Zo'n drijvende futenhuishouding, temidden van de witte waterlelies en de gele plompen levert een prachtig beeld op dat u ongetwijfeld niet snel meer zal vergeten.

De kikker

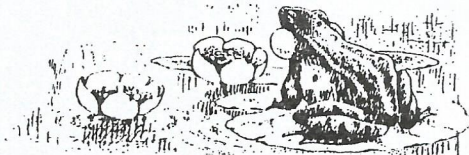
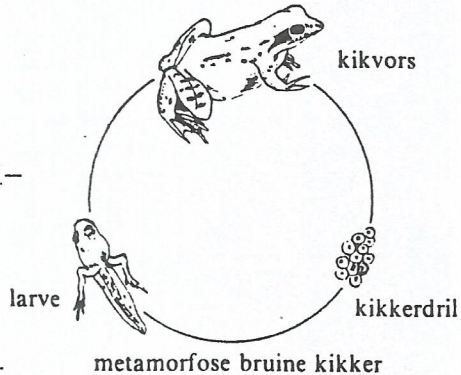
De kikkers zijn enkele van de weinige nog levende leden van de amfibieën, een groep die 250 miljoen jaar geleden bloeide. Andere leden van deze groep zijn de padden, de water- en landsalamanders. De amfibieën zijn zo aangepast, dat ze zich in het algemeen zowel op het land als in zoet water kunnen bewegen en er zich voeden en ademen. Op bepaalde

tijden in hun levensloop, of in een bepaald jaargetijde, vertonen ze echter een afhankelijkheid van, of een voorkeur voor, het ene of het andere milieu.

In het vroege voorjaar, tijdens het broedseizoen, brengen kikkers hun tijd door in vijvers en sloten waarin het water rustig stroomt. We vinden ze gewoonlijk niet in snel stromend water. Na het eieren leggen vindt men ze eerder op vochtige, begroeide plaatsen dan in het water. Het is onwaarschijnlijk ze ergens te vinden waar het droog is, omdat hun huid daar water zou verliezen en opdrogen, waardoor hun ademhaling in gevaar zou worden gebracht.

De kikkers ademen namelijk voornamelijk door hun huid. 's Winters overwinteren ze, in die zin dat ze slapen en niet eten. Ze trekken zich daartoe terug in de modder op de bodem van vijvers, in vochtig mos of in gaten in de grond. Hun bek en de neusgaten zijn dan gesloten. Op dit moment vind je overal in de sloten weer kikkerdril. Misschien heeft u het wel al weer gezien. Vaak halen mensen kikkerdril uit de sloten om het in hun eigen vijver uit te zetten. Dit zouden wij iedereen willen ontraden, bovendien zijn alle soorten kikkers beschermd. En als u kikkers in de vijver wilt, is het tenslotte toch ook veel leuker als ze spontaan komen.

Bovendien weet u dan ook zeker dat ze het dan zeker naar hun zin hebben in uw tuin.

Verslag zwerfvuilaktie 4 april 1992

Zoals iedereen misschien wel al in het Nieuwsblad van het Noorden of het Westerkwartier gelezen heeft, heeft het IVN een zwerfvuilaktie gehouden in de gemeente Grootegast.

De aktie was een groot succes. Zo'n 350 kinderen van de basisscholen in de gemeente deden er aan mee en dan natuurlijk nog alle vrijwilligers die zich als begeleiders en autorijders hadden opgegeven.

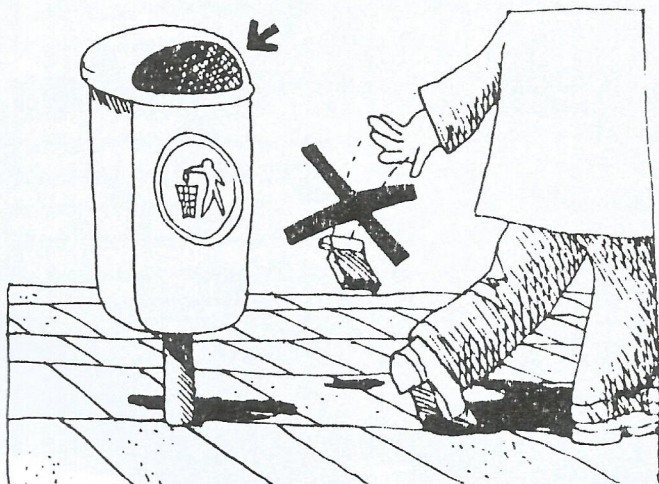
Er is een enorme hoeveelheid zwerfafval opgehaald, maar ook is er nog een heleboel blijven liggen. We hadden nog wel een paar ochtenden erbij kunnen gebruiken, zagen we achteraf.

De conclusie is duidelijk. Nog lang niet iedereen is er van doordrongen dat men zuinig moet zijn op ons kostbare milieu en dat het niet verantwoord is om de natuur nodeloos te belasten met allerlei onverteerbare rommel. Er is nog veel werk te doen voor het IVN.

Volgend jaar in ieder geval dus weer een zwerfvuilaktie. Het is een hoop werk om het te organiseren, maar het is zeker de moeite waard.

Want....wie wil er niet in een schone, natuurlijke gemeente wonen!

We hopen dat we volgend jaar óók op u kunnen rekenen.

Janet Mulder.

De ratelaar

Zoals u hebt gezien hebben we ons contactblad Ratelaar genoemd, maar misschien weet niet iedereen wat een ratelaar nou precies is.

De ratelaar is een merkwaardige plant in onze plantengemeenschap. Hij leeft namelijk gedeeltelijk van voedsel, dat hij uit de wortels van andere planten zuigt.

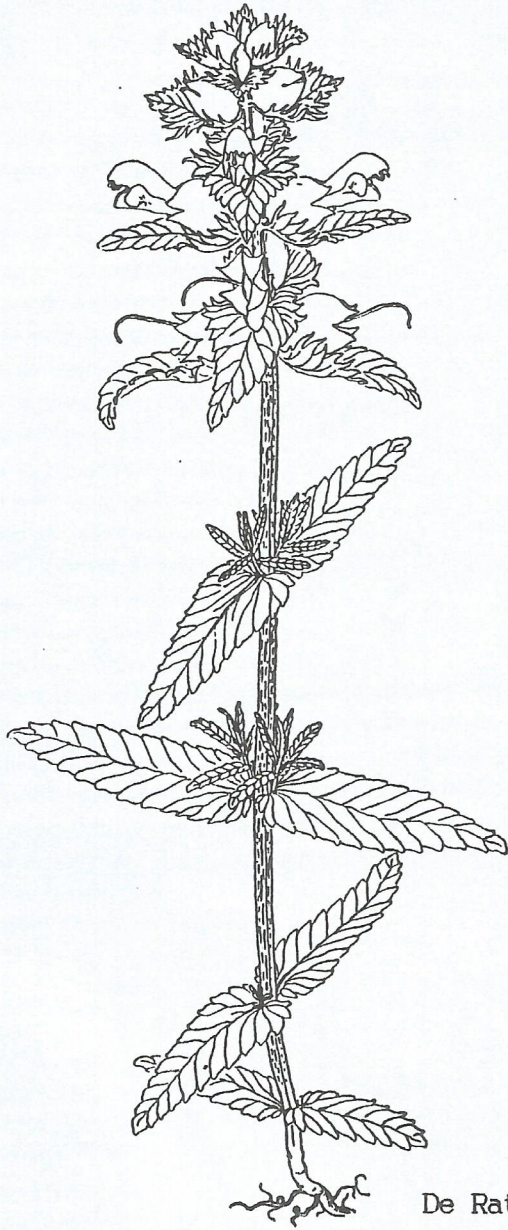
Er zijn 3 soorten: de grote-, de kleine- en de harige ratelaar. De vierkante stengel van de ratelaar is bleekgroen met veel zwarte streepjes. De bleekgroene bladeren zijn smal met een afgezaagde rand en met opvallende nerven. Ze staan in paren kruiswijs tegenover elkaar langs de stengel. Aan de stengel staan meerdere geel met groene bloemen.

De ratelaar bloeit van mei tot aan september. De bloemen zijn zijdelings afgeplat. Er is een bleekgroene platte kelk met vier tanden. De gele kroon steekt even buiten de kelk uit. Die kroon bestaat uit twee delen: het bovenste deel die twee paarse tandjes heeft, sluit als een dakje over het onderste deel heen.

In de herfst als de bloem hard en verdroogd is blijft deze als een blaasje om de zaadjes heen zitten. De rijpe zaadjes maken in dit blaasje een ratelend geluid als de herfstwind ze in beweging brengt. Vandaar zijn naam.

De ratelaar vind je meestal tussen het gras van dijken en vochtige weiden. Ook hier in de buurt, bijvoorbeeld in het beschermd natuurgebied langs het Dwarsdiep, vind je de ratelaar nog, hoewel hij in het Nederland al een zeldzame verschijning aan het worden is.

De Ratelaar.

Contributie/lidmaatschappen.

Binnen het IVN-Grootegast kenden we voorheen drie soorten lidmaatschappen.

Namelijk gewone donateurs, leden en zgn. Amsterdamse leden. De donateurs en leden verschilden alleen qua hoogte van de contributie van elkaar. Terwijl de Amsterdamse leden daarentegen ook nog lid waren van het landelijke IVN. Zij ontvangen bovendien het blad "Mens en Natuur".

Op de algemene ledenvergadering van 17 maart j.l. is met meerderheid van stemmen besloten de contributie van de "gewone leden" te verhogen van f.7,50 tot f.10,-. Het lidmaatschap voor de Amsterdamse leden blijft f.15,-.

Persoonlijk vind ik de benamingen voor de diverse soorten "leden" nogal verwarrend. Voor het landelijk IVN tel je alleen mee als lid wanneer dat in Amsterdam als zodanig geregistreerd staat. Voor onze vereniging zijn dat dus alleen de Amsterdamse leden.

Het bestuur heeft dan ook besloten voor de overzichtelijkheid de Amsterdamse leden voortaan leden te noemen, de leden zijn voortaan donateurs.

Vroeger.	M.i.v. 1992
donateurs. f.5,-	donateurs. f.10,-
leden. f.7,50	donateurs. f.10,-
A'dam. leden f.15,-	leden. f.15,-

Van de ontvangen contributie die men krijgt van de leden moet f.12,50 afgedragen worden aan het landelijk IVN. Er blijft dus maar f.2,50 per lid over voor de

vereniging. Dit is natuurlijk te weinig.

Bij andere IVN verenigingen bedraagt de contributie voor leden vaak f.25,- zodat er dan meer voor de vereniging overblijft.

In de toekomst zal de contributie voor de leden in ieder geval omhoog gaan. Het bestuur zal zich gaan buigen over hoe we dit moeten bewerkstelligen.

Van alle inkomsten die de vereniging ontvangt van de donateurs hoeft overigens niets afgedragen te worden.

Contributie verhogingen zijn natuurlijk nooit leuk. Om dit te rechtvaardigen zal het IVN-Grootegast dan ook meer activiteiten gaan organiseren in de toekomst.

Ook zal er in ieder geval vier keer per jaar een verenigingsblaadje gemaakt worden voor de leden en donateurs waar de activiteiten in besproken worden en waar informatie in zal staan over de natuur in het westerkwartier.

Verder zal de contributie dit jaar eerder worden opgehaald dan u gewend was. Wanneer dit precies gebeurt leest u te zijner tijd in dit verenigingsblaadje.

Jeroen Broeklander.

Activiteitenagenda.

Zoals al eerder vermeld is, wil het IVN meer voor zijn leden doen.

De volgende 3 activiteiten zijn tot nu toe al vastgesteld. Andere activiteiten komen in het volgende nummer van Ratelaar te staan.

Lezing weidevogels en weidebeheer.

Datum : woensdag 6 mei 1992

Aanvang : 20.00 uur in 'Herberg in de Groote Gast' te Grootegast.

Koen Vogt is Consulent van de Vogelbescherming en weet alles van weidevogels. Hij vertelt aan de hand van dia's over hun leefwijze en gedrag en over hoe je als boer rekening met ze kunt houden in de weilanden.

Voor iedereen interessant, aangezien Het Westerkwartier een echte broedplaats is voor weidevogels en je ze vooral nu overal ziet. En natuurlijk belangrijk voor boeren die ze op hun land heeft broeden!

Excursie op de Coendersborg.

Datum : zondag 24 mei 1992

Aanvang : 13.30 uur Landgoed de Coendersborg, Oudeweg 15 te Nuis.

Deze wandeling door het kleinschalig landschap bij de Coendersborg geeft een fraai beeld van de natuurlijke rijkdommen van dit gebied. Door de grote variatie aan beheersvormen, zoals hakhoutbeheer, begrazing, beweiding, 'niets doen', etc., is een afwisselend geheel ontstaan waarin het ook vooral voor de mens prettig vertoeven is.

Aaldrik Molema, de beheerder van de Coendersborg, zal ons begeleiden.

Vroege vogelexcursie.

Datum : zaterdag 6 juni 1992

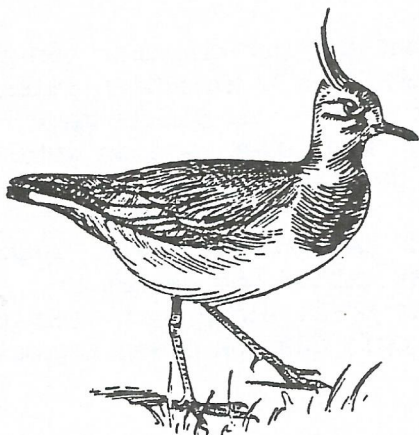
Aanvang : 4.00 uur op de parkeerplaats in het bos bij
Trimunt (Kloosterweg).

Op geen enkel moment is het vogelkoor zo intens te horen als tijdens de ochtendschemering.

Henk Hut is veldbioloog en weet ons er alles te vertellen. Kom ook mee luisteren en leer de vogels kennen.

Het is vroeg, maar dat zullen de vogels met hun zang zeker goedmaken.

We hopen u allen op 6 mei, 24 mei en 6 juni te zien!
Tot dan.

copy en andere Ratelaaraangelegenheden.

Wij hopen als bestuur natuurlijk dat u allen enthousiast bent over het uitbrengen van Ratelaar.

4 Keer per jaar, aan het begin van elk seizoen, zal Ratelaar in uw brievenbus verschijnen.

Het is uiteraard de bedoeling dat er elke keer weer interessante stukjes in komen te staan die de moeite van het lezen waard zijn.

Deze stukjes zullen gaan over allerlei veranderingen in de flora en fauna in dat seizoen, over het milieu, boekbesprekingen, kortom allerlei leuke wetenswaardigheden over de natuur om ons heen.

Daarnaast houdt Ratelaar u betrokken bij hetgeen er allemaal aan activiteiten worden georganiseerd binnen onze afdeling. In elke Ratelaar komt een activiteiten-agenda te staan waarin we u hierover op de hoogte houden.

Mocht u eens een activiteit missen om wat voor reden dan ook, dan kunt u in de volgende Ratelaar er alles over lezen. Zo blijft u dus optimaal geïnformeerd!

Natuurlijk is het bestuur ook maar een mens. Wij kunnen niet goed bepalen waar u misschien allemaal belangstelling voor heeft. Als u nu denkt: daar en daar zou ik graag eens iets meer over willen weten, geef ons dan een berichtje, dan zullen wij kijken wat wij erover kunnen vinden.

Wellicht heeft u zelf ook wel iets leuks te vertellen of gelezen op het gebied van de natuur.

Het secretariaat heeft sinds kort een grote brievenbus en wij zien uw copij dus ook graag tegemoet.

Voor de volgende Ratelaar moet de copij uiterlijk 30 mei 1992 in ons bezit zijn.

U kunt uw copij opsturen (of brengen) naar de secretaris. Het adres staat voorin.